

1833 É r t e s í t ő.

1. szám.

Pest, januárius' 5dikén

1833.

Megnyitása a' pesti nagy uj redoute-teremnek.

Szerencsem jelenthetni a' magas Nemesség, cz. kir. Katona-kar, 's tiszteletes Közönségnek, hogy én az itteni játékszín-épületbeli, épen most elkészült redoute-termet, e' sz. kir. város tek. tiszthatóságától, három esztendőre haszonbérbe vevém. — A' helybeli szépitési biztosság mindent elkövetett, mi e' helynek építkezési kellem, pompa, 's gazdag ékességre nézve diszt vala képes szerzeni, elannyira hogy Európában kevés mása van, az ausztriai birodalomban pedig egy a' maga nemében. Mi magamat illet, büszkélkedvén benne, hogy egy illyes intézet vitelét vehettem ált, semmit sem mulasztandok el, mi által azt még nagyobb díszre emelhessem, saját intézkedésimre nézvest. Szabadnak vélem hizelegni magamnak, hogy izlésemnek, mellyről már a' nyilvános hirlapok is kedvezőleg emlékezének, e' városban már több jeleit adtam, ennél 's fáradozhatlan studiumomnál fogvást, mellyhöz még mások ez ágazatban igen tanultak jelesb példázatikat is zsinórmértékül veendem, kész vagyok bizton reményleni: intézkedésimmal a' ns Közönséget mint különös, mint nem várt kénytölthetésü- 's rendkívül felvidítőkkel lephetni meg. Nem hiszem, hogy a' gazdag készületü Kredenz (csemegetár), mellynek igazgatását személyesen viendem, csak egynek kívánságát is elégettellen hagyja. Tul fog haladni az Orchester, mind mennyi-mind mineműségére nézve, az itt eddig hallottakat, és semmi fáradozást sem kimélend, főkép az ujjabb 's kellőbb 's mostani leghiesb hangköltészek által szerzett hangászati darabok tekintetében, mi a' táncz 's hangaszat-kedvelő Közönségnek derült kényét, egyszersmind vidulová varázsolhatná. Tomala műváros ur, kinek hangaszatbeli ismeretei, szinte mint kölcsönös viszonyai a' legjelesb hangköltészekkel, 's hangászokkal, művészeti tehetségéről eléggé kezesek, fogja vinni az említett muzsikai karra ügyelést. A' pazar főnyü 's célirányosan felosztott világosítás, nem kevés csillám gyönyörrel fogja minden teremben egyiránt a' szemeket mulattatni. Mondhatom e' felett: az öltözés-, álorcázás-, és asszony pipere-szobák is olly készületűek, hogy minden várakozásnak felesleg is megfelelők. Minden más szükségek, 's a' teljes kényelműséget illetők - vagy előmozdítókra, kivált pedig a' rendnek szigoru fentartására pontos ügyelés lesz; szóval, a' már különben minden megkívánhatókkal gazdagon felkészült intézet, semmit sem mulaszt el, mi a' ns Közönségnek mind inkább nevekhető gyönyörére szolgálható lehetne, — 's illy készülettel nyittatik meg legelőször a' terem

vasárnap, 1833 január. 13ikán,

mellyre a' ns Közönséget alázatosan meghívni ezennel bátorkodom. A' bémenet-díj a' kiütözött napot előző 3 nap, 's magán az utólsón délig 1 fr. 's 20 kr.; később 1 fr. 30 kr. pengőben. Billetteket válthatni Pesten: czukrász boltomban a' servita-piaczon, 's Emmerling Károly ur kávéházában a' „magyar királyhoz“; Budán pedig Grosz Jakab ur fűszeráros boltjában mindjárt a' hid mellett, és Haller N. János urnak szinte fűszeráros boltjában a' várban.

Kezdeté a' tánczmulatságnak estveli 9 óraker. A' kocsik a' játékszín-utczából mehetnek be az udvarra, 's a' nagyhid utczára ki. Pesten dec. utólján 1832.

Fischer Péter.

J e l e n t é s.

Egy ifjú, ki magát mind a' bécsi polytechnica iskolában és pesti Universitátnál szerzett tudománya, mint szinte arról szóló bizonyosság-leveli által ajánlhatja, a' rajzolásban,

elemi és felsőbb Mathesisben, Mechanikában 's az építés-tudomány minden ágaiban, melyek kiváltképen az Ingenieuröknek szükségesek; oktatást adni kíván. Az e' tárgyban teendő addresszeket tisztelettel kéri tek. Schmidt György urnak, a' pesti kir. Universitás-ban pract. Geom. és Hydrot. érdemes Professorának, általadni.

Luczerna-lóhermag.

Alólirt figyelmezteti a' tisztelt gazda urakat, hogy kereskedése számára, Helvecziából 1833ra bizonyos mennyiségű valóságos luczerna-lóhermagot hozat, 's abból a' keresőknek szolgálni kész. Tudva van, hogy a' nevezett mag sokkal bujább 's levelesb tenyészettü, mint a' belföldi, ára azonban, mellyet alólirt mostan még bizonyosan nem határozhat meg, a' belföldiénél alig több. Nagyobb mennyiségre, vagy legalább egy eredeti collo-
Hassenstab I. K.
 (Pesten a' fekete kutyánál).

Wigand György, kassai könyvárosnál megjelent 's országszerte minden jelesb könyvárosnál található:

Árpádia

honi történetek zsebkönyve. Szerkezteti Kovacsóczy Mihály. 1833 eszt. Iső év. öt kömetszettel, csinosan bekötve, ára 2 fr. 40 xr. pengő.

Hágó - mén.

Gróf Széchenyi Istvánnak eredeti angol telivér ménlova

Y. Champignon

a' tavasszal, Pesten gr. Károlynak volt majorjában 203 szám alatt az Üllői utczában, 25 pengő ftnyi díjért, és 2 pengő ftnyi adományért a' felügyelőnek, hágni fog. Y Champignon, igen szép, világos pej, jeltelen, 4 esztendő, 16 markos, és derék hágó. Született 1828ban, apja Champignon, anyja Valton-kancza, ez utólsónak anyja Altisidora (a' St. Leger nyertese 1813ban) ennek apja Dick Andrews, anyja Mandane, ennek apja Pot8os, anyja Y. Camilla, ennek apja Wood-pecker, anyja Camilla, ennek apja Trentham, anyja Coquette, ennek apja Compton Barb, anyja Regulus testvére, mellynek apja Godolphin Arabian (I. gróf Nádasdy Tamás országos Ménes könyvét 6 lap). A' kanczákra sárhozás alatti tartásra 's gondviselésre, ha kívántatni fog, bizonyos egyezés szerint, legszorgalmasb gondoskodás leszen.

(2) Valadier Victor, Vintschger és társai, cs. kir. priv. bécsi fésűs mivek rakhelye, alázatos tisztelettel jelenti, hogy ők a' legközelebbi debreczeni vásár alkalmával békateknő - szarv- és elefántcsontból a' legújabb bécsi és párisi izlés szerint készített mindenféle fésűs miveiket a' legillendőbb határozott áron árulják.

(3) Alólirt közhirül adja, hogy az ausztriai tűz-kármentő társaságnál bátorságosított 's tüztől megemésztett jószága, Folinus János agens ur által, tökéletes megelégedésére helyreépíttatott. Kötelken sz. András hava 10kén 1832.

Déva-Ványai *Halasy József*, több ns. vmegye táblalibrája.

Eladó - Ház.

(3) Közhirül adatik, hogy tek. özvegy Rakovszkyné szül. Tarkó Anna asszonyságnak Pesten a' Barátok piacznán 610dik szám alatti sarok-háza, saját kívánságára sz. kir. Pest városának földbirtoki (urbarialis) tisztségében jövő 1833dik évi február 4dikén reggeli 10 órakor tartandó árverés utján a' többet ígérőnek eladatik. —

Budai Lotteria decemb. 29kén: 69. 13. 38. 80. 43.

TUDÓSÍTÁS

a' fels. Austriai Birodalmakban lakozó, illendő tiszteletű, földes Urak, művészek, fabricások, mesteremberek és kereskedők hiréül

Ha már ennek előtte szerentsém volt, több nagy érdemű férfiak szövetségében, az első Austriai Sáfarkodó kaszszának (Spar-Casse) fel állítása, gyarapítása és a' közönséges ápoló Intézettel való egyesítése dolgában, magamnak némelly érdemet szereztem a' közjót Szívellők előtt; reményem, hogy nem kevesebbet boldogulhatok az itt szándékba vett Tárházzal is: mellyben tudni illik a' fels. Austriai Országlás Tartományai-ban találtató minden nemű természetvény és műszernek szállás fog adódní — alkalmatosságot nyujtván ez által az, ugyan azon Tartományokban lakozó földes Urak', művészek', fabricások', mesteremberek', és kereskedőknek arra, hogy eladó természetvényeik', műszereik és portékáikra, minél előbb vévöt találhas-sanak, ez által pedig minden ebbéli iparkodásoknak végső tzeljút szaporábban elérhessék. — Bizonyos szá-mot is tartok ezen ujj Intézetnek számos és gyors részvévőire, tudván azt tapasztalólag, hogy a' fels. Aus-triai Ház Birodalmaiban, minden valóságos jó nem tsak annak ismértetik meg könnyen, hanem elfogadá-sát és elő menetelét is várhatja.

Béts 27-dik Nov. 1832.

Schönfeld Ignátz.

TÁRHÁZ,

mellyben szemre állíttatik a' fels. Austriai Császárságnak mindenféle természetvénye, műszere, remekmunkája 's portékája. Béts belső Városában Nro 824.

Ezen Tárháznak szerkeztetői arra vágyódnak, hogy a' fels. Austriai Birodalomban találtató némi némű természetvény, műszer, remekmunka és portékák eleven példányát bortsáthassák szemre, melléje tévén mind-egyikének nem tsak kelő árrát, hanem napról napra kényszerént változó formáját és bötsét is: hogy az által javítgathassanak tehetségök szerént a' Nemzeti gyorseline, művek és szerek, vásárlás és kereskedés tsatornáin. — Nevezetesen az efféle szereknek eladói 's vévőinél mintegy közbenjáró akarván lenni ezen Tár-háznak intézetje, minden Rend és Karhoz illendő tisztelettel kérettetnek meg a' földes Urak, művészek, fa-brikások, mesteremberek és kereskedők, hogy ezen köz jóra tzelőző igyekezetben részesülni ne terheltessenek.

Most előre annyi szállásról tett szert ezen Tárház intézetje, hogy elég helye lehessen ott nem tsak az különbféle természetvények, műszerek és portékáknak tsinos rendben való fel állítására, hanem a' szembe vévők és vásárlók illendő befogadására is. Idő jártával, ha szapordni fog azon szerek száma, ehhez fogva, a' Tárháznak továbbra való terjesztéséről is léssen gond.

A' kinek tettszésére léssen az érintett nemüekből valamit ezen Tárházba le tenni, nyugtató levél gyanánt kezében szolgáltatik az effelől ezen Intézet könyveibe bé iktatandó és az általadó keze aláírásával is bizonyosnak vallandó jegyzésnek párja; ezt pedig két Intézetbeli Director írja alá, mellyhez fogva, ennek viszsza térítése mellett, a' le tévő akár mikor szabadon viszsza veheti a' le tettét, vagy személyesen, vagy hiteles biztosa által.

A' külföldiek, tettszésök szerént, vagy egyenesen ezen Tárház intézetének küldhetik meg a' le téendő szert vagy portékát — de minden költség hijján; vagy pedig némely itteni Biztosok által.

Az Tartományokból ide szállítandó eszközök mellé bizonyítvány kívántatik meg arról, hogy az Austriai Birodalomra nézve nem külföldi eredetűiek.

Az ide le tettek eladásába semmiként sem avatkozhatván ezen Tárháznak intézetje; tessék a' külföldiek-nek azt az itteni bötsös kereskedőházat, vagy Biztost ki nevezni, kiknek szabad légyen a' le tettét — a' felőle ki adott bizonyítvány viszsza térítése mellett — minden szempillatban által venni és azt eladni.

Időnek jártával azon bötsös kereskedő házaknak nevezetjei közre fognak bortsáttatni, mellyek ebbéli közben járásra, illendő provisio mellett, készek voinának.

Valakinek szándéka léssen, hogy ezen Tárházban szemre állítson némelly természetvényt, műszert, re-mekmunkát vagy portékát, ekként pedig meg ismértesse azt a' közönséggel hamarőbbi eladás vagy szegődés végett; annak tettszésére hagyatik, ha egész esztendőre akar-e' helyt bérelni a' Tárházban előrefüzetőleg, vagy azonként tsak egy hónapra.

Az esztendei bérlés minden egy kerekded lábnyi vagy ennél kissebb helyet el foglaló eszköz-zől, hat forintra léssen szabva pengő pénzben, az az 6 for. C. M. azon napságtól számlálván, mellyen a' Tárház intézetének által adatik a' le teit jószág.

Viszsza vévén a' le tettét, ha tsak rövid időre is, azontúl egy részént ugyan vége szakad a' bérlés-nek; de más részént a' bérlő is tettszése szerént más — de tsak ugyan azon nemű eszközt állíthat ottan fel, nem lévén köteles azért ujra valamit fizetni az előre szegődötön fellyül: mert különböző nemüekre nem terjed ez a' szabadság.

A' hónapi bérlés, harmincz napot értvén ez által, minden egy kerekded lábnyi, vagy ennél kissébb helyet el foglaló eszköztől, negyven krajczárra leszen szabva pengő pénzben, az az 40 kr. C. M. azon napságtól számlálván, mellyen a' Tárház intézetének által adatik a' le tett eszköz.

A' hónaponként bérelt helyeken fel állított eszközöknek ki tserélése tsak ugyan azon módon engedtetik meg, a' mint az esztendei bérlés felől már fentebb említődött.

Ollyatén szerek' vagy eszközökre nézve, mellyek egy kerekded lábnál tágosabb helyet foglalnak el, a' Felekkel különös, de mértékletes szegődésre lépni, készen ajánlja magát az Intézet.

A' bérlelésről adandó nyugtatón írva leszen: minő szám alatt forduljon elő a' Tárházba szállított eszköz, és melly napon kezdődjön a' szegődés? ez pedig két Directornak alá írása mellett, hozzáfoglalván az általadónak kéziratját is. Az Intézet könyveiben pedig az említett szám alatt fel jegyeztetik, a' letettnek vagy valóságos birtokosa vagy általadója, nemkülönbén a' letett eszköznek le írása, ára, és mikoron történt általadásának valóságos napja.

Az esztendei bérlés nyugtatói vörös; a' hószámuaké pedig fekete színtűek lesznek.

Azon szerek és eszközökből, mellyek a' Tárház fel nyittatásától kezdvén egy egész esztendőnek lefolyása alatt fognak beléje szállítani, három ugyan tsak jelesnek itélt darab árrát az Intézet saját értékéből tulajdonosainak ki fizetvén — nevezetesen egyet közülök 50 arany, másikat 25 arany, a' harmadikát pedig 12 arany pénzben — az így meg szerzett három darabbal kedveskedni fog azon esztendőnek végén a' bérelők érdemes közönségének, sorsozat mellett, oly módon: hogy rendbe szedvén az egész esztendőre bérelők sarkallatos számát egytől kezdvén mind az utolsóig, mindeneknek láttára, három sorsvonás által tévődjön arról ítélet, kié legyen a' sors alá botosított három darab szíves ajándékul.

Iparkodni fog az Intézet, hogy jövő 12-dik Februáriusig 1833 ugymint felséges Császárunk és Királyunk örvendetes születése napjáig, ezt a' Tárházat fel nyithassa, 's e' végett már előre is bérelőket keres különös hirdetmény által, oly módon, hogy a' Tárházba szállítandó jószág néhány hetekkel elébb szolgáltatson az Intézethez, melléje rekesztvén a' tőle tsak azon meg nevezett naptól kezdvén 's nem elébb fizetendő bérpénzt is.

A' ki, nagy helyet el foglaló eszközök és modellák gyanánt, tsupán tsak ezeknek rajzolatjait akarja bé szállítani, ezektől esztendőnként egy forintot fizet pengőben, az az 1 fl. C. M. Szinte annyi és azont fog fizetődni akár minemü ezen Tárházban le téendő hirdetményektől, közibök értvén az ugy nevezett *preis Courant* — ot is: az effélék pedig a' Tárházban darabonként tsak 1 krétt pengőben — vagy, ha föllyebb botosítaná a' feladó, tsak a' tőle meg hátaozott árron, 's nem drágábban fognak a' kérőknek el adódni.

Ambátor minden le tett jószágra nézve már a' törvény magánként is ugy terheli annak általvévőjét, hogy tsak ehhez fogva is elegendő bátorsága lehet minden bérelőnek a' Tárházba adandó jószága iránt, e' mellett pedig az Intézet a' Tárház gondviselését olyan férfiak kezére bizza, a' kik emberségök 's jámborságokról elegendőképen ismértesek, és kötelező pénzt (caution) is le tettek, akként pedig állandó hivatalba helyheztetnek; mind azon által tsak ugyan gondja leszen az Intézetnek még arra is, hogy a' nála le téendő jószág, nem tsak a' tűzbeli károkat oltalmazó Intézet által, hanem egyébként is bétörés vagy meg fosztással teendő károktól mentt légyen.

A' tellyes (brutto) bėjövetel tized részének (10 pcto.) egyik hason fele arra leszen szánva, hogy onnét a' Tárház Intézői 's Tisztviselőinek penziójokat fődendő tőkepénz kellhessen elő; másik fele pedig arra, hogy idő jártával különös alkalmas szállást épithessen magának a' Tárház saját költségén.

Meg lehet, hogy idő jártával más, az Austriai Birodalomhoz tartozandó fővárosokban altárházak is fognak ez Intézet által tartatni; de ez az ő itteni folyamattjától és előmenetelétől függendő.

Azon föllyül, hogy a' Tárház szobái mindenkor tisztán, a' bennök fel állított eszközök és szerek pedig ragyiván és a' szemlélőknek kedvezőleg fognak tartatni, az egész esztendei bérelőknek különös hasznokra válik az, hogy minden költségök nélkül, az Intézet hónaponként különös tudósítások által közre fogja botosítani az ollyatén bérelőknek — ugy mint a' le tett szerek termesztőinek és eszközök mestereinek, fabricansainak vagy azokkal kereskedőknek — neveit, a' le tett jószág le írásával és ki tett árrával együtt; hanem ha valaki az illyetén köz hirdetésben nevezeteni szándékkal nem akarna.

A' Tárház palotái — vasárnapokat és Sátoros ünepet kivéven — minden nap nyitva lesznek, reggefi 9 órától kezdvén, déleesti 4 óráig, holott a' bé menetel, személyenként 6 pengő krajczárra szabott fizetés mellett, szüntelelen szabad leszen.

A' ki közelébről akarná vizgálni a' ki állított dolgokat, annak kivánsága szerént eleibe terjeszti ezeket a' hivatalos őrző; de ugy, hogy ezért ismét 10 kr. C. M. fizessen, a' bé menetelért már le fiztetten föllyül.

A' Tárház palotáihoz szolgáló bé 's kimenetel ajtaján szemre fognak botosítani mind a' bėjárukat illető regulák, mind pedig a' Tárházbeli tisztség' és tselédnek kötelességei.

Azon fog állandóul iparkodni az Intézet, hogy az egyszer szembe vett — nem tsak a' le tett eszközök termesztők vagy mivesztők hasznát, hanem a' köz jót is előmozdító — tárgyát szüntelen folytathassa, e' mellett pedig bölts és jótéví Uradalmunk kegyelmével boldogulhasson.

Béts 27-dik Nov. 1832.

A' Tárház' képviselői.

Directorok
Jolsdorf Lajos,
fő Cassier.
Hemberger J. F. H.